

Rapport 2009:82

Arkeologisk förundersökning

Mellan Storgatan och Lilla torget

RAÄ 153

Repslagaregatan

Linköpings stad och kommun

Östergötlands län

Ann-Charlott Feldt

ÖSTERGÖTLANDS LÄNSMUSEUM
AVDELNINGEN FÖR ARKEOLOGI

Mellan Storgatan och Lilla torget

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning.	4
Syfte	5
Metod och dokumentation	6
Resultat och tolkning	6
Referenser	7
Tekniska uppgifter.	8

Omslagsbild: Bebyggelse på Nygatan 15 och 15B som revs när Lilla torget utökades åt norr 1965. Foto Anders Lindahl, Östergötlands länsmuseum, bild E33971.

Ö S T E R G Ö T L A N D S   L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N   F Ö R   A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

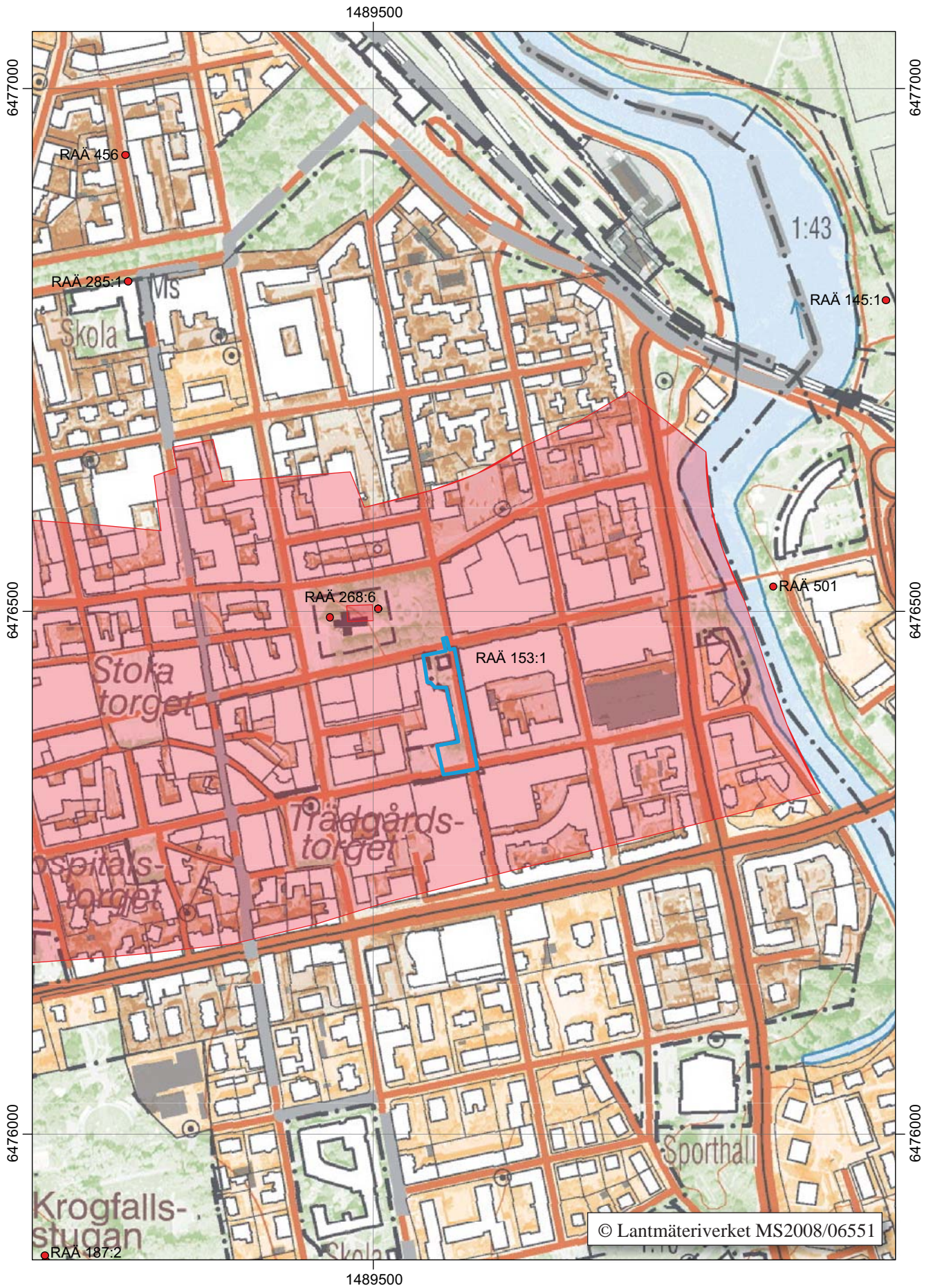
Sammanfattning

Under sommaren 2009 genomförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning i samband med en ombyggnad av Repslagaregatan på sträckan Storgatan - Lilla torget. Större delen av arbetet berörde endast sentida bärlager och fyllnadsmassor. I ett ledningsschakt längs med kvarteret Decimalen närmast Storgatan framkom kulturlager i form av fet humös jord och en gles stenläggning. Längre åt söder påträffades ett stenscott stolphål som var grävt ner i den orörda leran. Inga föremål eller annat daterande material påträffades i vare sig kulturlager eller anläggningar.

Ann-Charlott Feldt
1:e antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan, blad 8F5h, med undersökningsområdet markerat. Skala 1:5 000.

Inledning

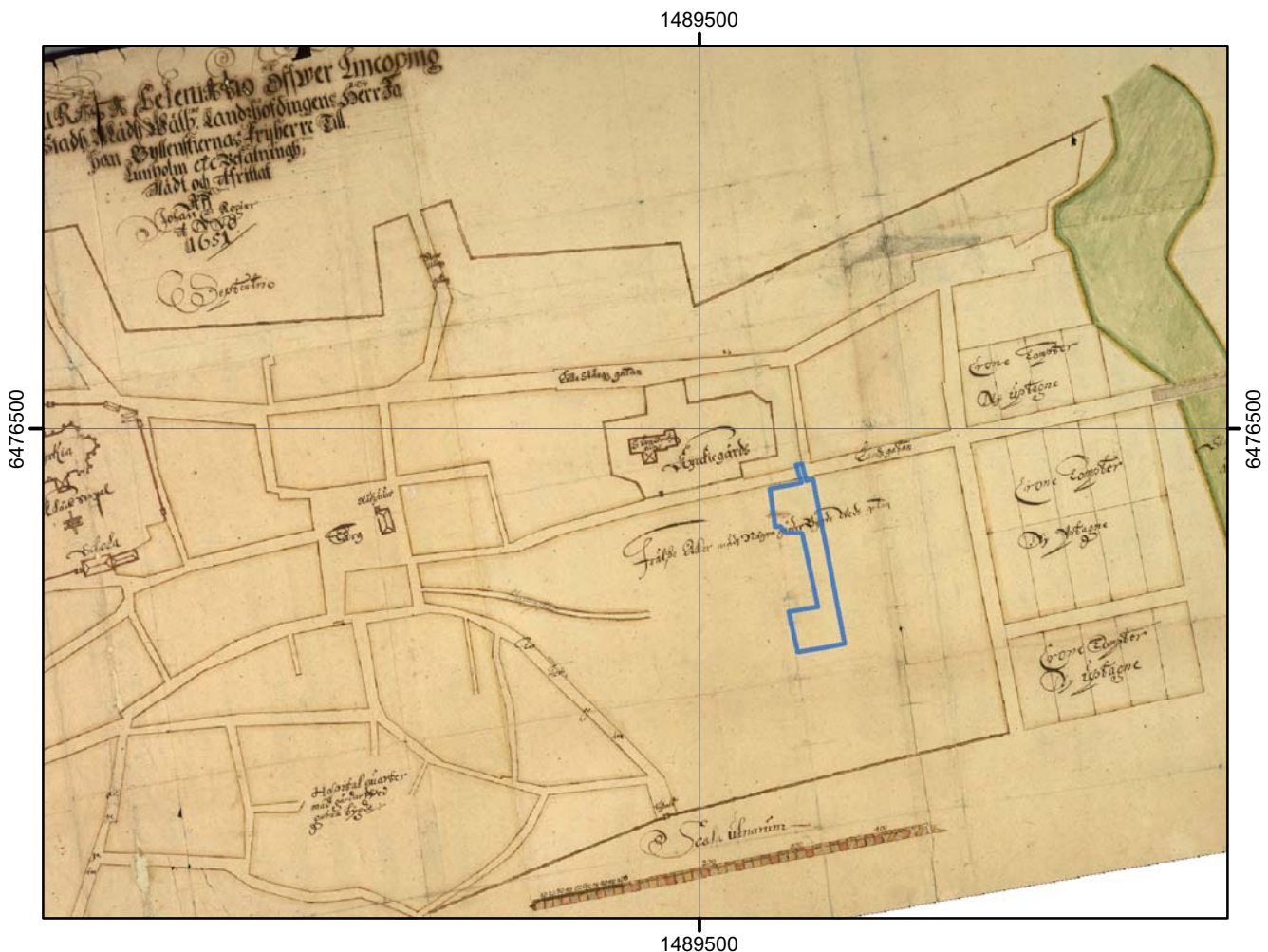
Under sommaren 2009 genomförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning i Repslagaregatan, på sträckan Storgatan - Lilla torget, i Linköping. Arbetet föranleddes av schaktning för ledningsdragningar och ombyggnad av gatu- och torgmark. Det berörda området ligger inom Linköpings medeltida stad (RAÄ 153). Schaktningen berörde sammanlagt en yta på ca 2 700 m².

Uppdragsgivare var Linköpings kommun, Teknik- och samhällsbyggnadskontoret, som även stod för de arkeologiska kostnaderna. Förundersökningen utfördes efter beslut från Länsstyrelsen Östergötland. Ansvarig för fält- och rapportarbete var undertecknad.

Områdesbeskrivning

Det berörda området ligger i den östra delen av Linköpings medeltida stadsområde, RAÄ 153. Strax intill finns S:t Larskyrkan som uppförs under tidigt 1100-tal men som med största sannolikhet haft en missionstida föregångare. I anslutning till kyrkan har dessutom gravar från 1000-talet påträffats (Zachrisson 2007).

Repslagaregatan etableras efter stadsbranden år 1700 och skär då genom områden som tidigare utgjorts av stadskvarter. Namnet har gatan fått efter de repslagarbanor som varit förlagda till denna del av staden ända in på 1870-talet (Hök 1968). Kulturlager och andra lämningar har påträffats i närområdet vid tidigare undersökningar (se t ex Feldt 1990, 2001, 2005 och 2006).

Figur 3. Rektifierat utsnitt ur 1651 års stadskarta över Linköping med undersökningsområdet markerat. Skala 1:5000.

På 1651 och 1696 års kartor utgörs det aktuella undersökningsområdet av åkermark som betecknas som *Frelse åkrar*. På 1651 års stadskarta finns tillägget ...med Några gårdar bygde Wid gatan. På båda 1600-talskartorna är åkrarna belägna inom själva stadsområdet. På kartan från 1651 finns en väg utritad som sträcker sig från Stora Torget, parallellt med Tanneforsgatan fram till det område där det nuvarande Lilla Torget är beläget.

Lilla Torget anlades efter ett beslut av stadsfullmäktige 1949 i hörnet Nygatan – Repslagaregatan, på en tomt i kv Dynamon (Hök 1968). Torget utvidgades sedan 1965 då bebyggelsen i nordvästra delen av torget, med adress Nygatan 15 och 15B, revs. I området har endast ett fåtal undersökningar utförts. Kulturlager har dock påträffats i samband med ledningsdragningar i torgets sydöstra del (Feldt 2005).

Storgatan, som sträcker sig mellan Östgötagatan/Kaserngatan och Stångån, tillhör inte stadens medeltida gatunät utan lades ut under tidigt 1600-tal. Den nuvarande sträckningen fick den 1651 då den gamla Storgatan lades igen och ersattes av den nuvarande. Vid detta tillfälle går den under benämningen *Landz*

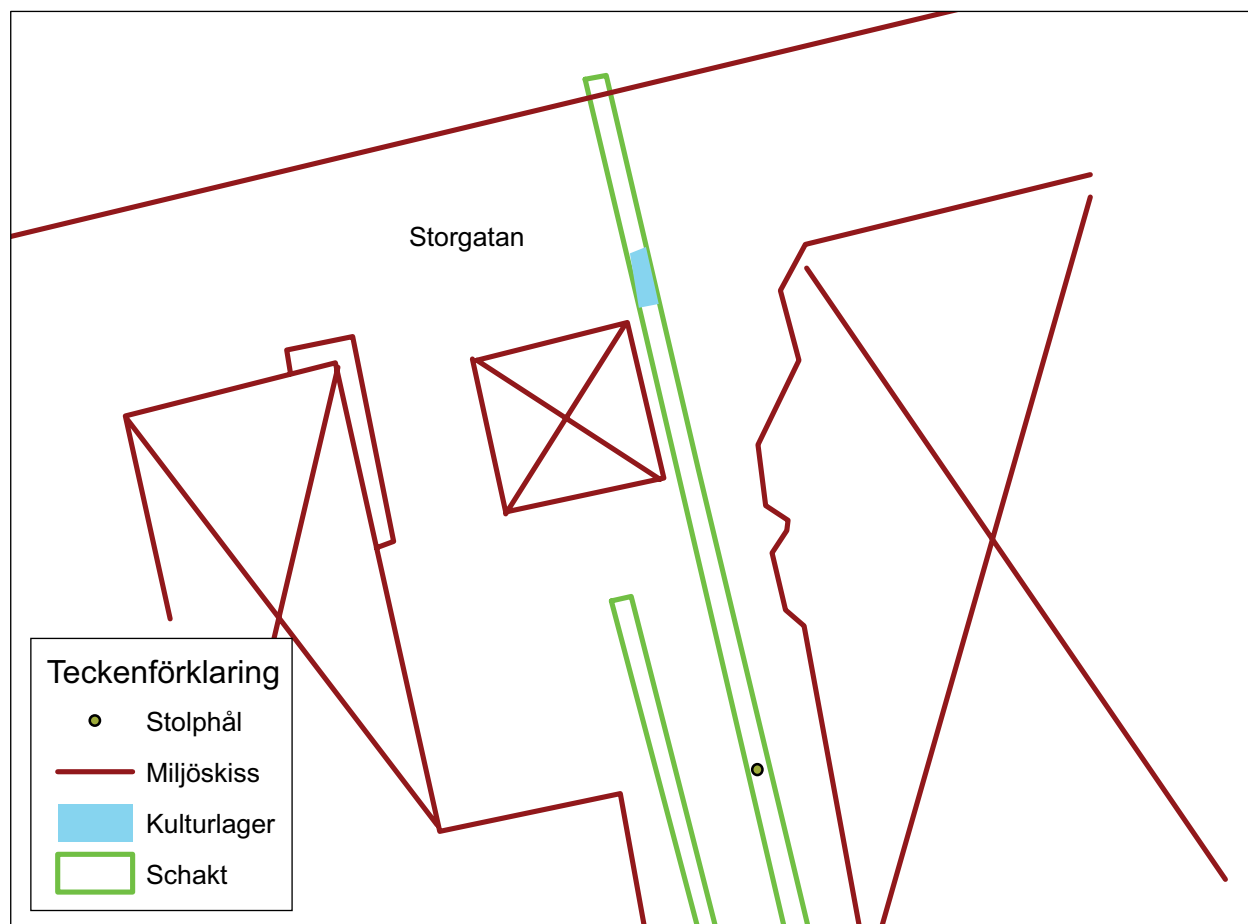
gata och 1655 kallas den *Kungsgatan* (Hök 1968). Namnet *Stoor gatan* förekommer på 1696 års karta.

Storgatan berördes endast där den korsar Repslagaregatan. Strax intill utfördes en mindre undersökning i samband med uppförandet av en offentlig toalett. Vid det tillfället påträffades två trähorisonter samt diken (Feldt 1990). Mer omfattande undersökningar i området har utförts i samband med ombyggnaden av S:t Larsparken. Då påträffades både gravar och kulturlager med krukmakeriavfall (Karlsson 2007).

Syfte

Syftet med förundersökningen, som genomfördes i form av en schaktningsövervakning, var att tillse att fast fornlämning berördes i så liten omfattning som möjligt. De fornlämningar som framkom skulle dokumenteras avseende karaktär och omfattning samt om möjligt dateras.

Resultatet från förundersökningen ska ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta bedömningar i ärendet samt utgöra ett underlag för uppdragsgivarens planeringsarbete.

Figur 4. Schaktplan som visar placeringen av de djupare ledningsschakten i undersökningsområdets norra del och de lämningar som framkom där. Skala 1:500.

Metod och dokumentation

Den arkeologiska förundersökningen genomfördes som en schaktningsövervakning i samband med markarbetena. Schaktningen skedde med maskin och spade. Fast fornlämning som påträffades undersöktes genom handgrävning och dokumenteras med inmätning, handritning och fotografering. Inga föremål togs tillvara vid förundersökningen.

Allt dokumentationsmaterial förvaras och hålls tillgängligt för fortsatt arbete, forskning och andra intressenter i Östergötlands läns museums arkiv.

Resultat och tolkning

Större delen av arbetet bestod i omläggning av torgets ytbeläggning. Schaktningen på dessa delar kom att uppgå till ca 0,5 m djup och berörde därför endast sentida bärlager och fyllnadsmassor. Längs kvarteret Decimalen och tvärs över Storgatan grävdes dock ett ca 1 m brett och 0,8 m djupt ledningsschakt. Ytterligare ett ledningsschakt i den norra delen av undersökningsområdet, strax väster om det förstnämnda, grävdes ca 0,5 m brett och 0,6 m djupt.

Figur 5. Det östra ledningsschaktet sett från Storgatan i norr. På schaktets botten kan mörka kulturlager anas i schaktets främre del. Foto Ann-Charlott Feldt, ÖLM.

Endast i den norra delen av ledningsschaktet längs med kvarteret Decimalen påträffades spår av bevarade äldre lämningar. Närmast Storgatan framkom kulturlager i form av fet humös jord under en gles stenläggning av 0,02-0,07 m stora stenar. Lämningarna framkom på schaktbotten på ca 0,6 m djup under nuvarande markyta och kvarligger under ledningarna. Längre åt söder påträffades ett stenskott stolphål som var grävt ner i den orörda leran. Stolphålet var 0,25 m i diameter och bevarat till ett djup av ca 0,3 m. I fyllningen fanns stenar som kan vara rester av en stenkonung. Inga föremål eller annat daterande material påträffades i vare sig kulturlager eller stolphål.

På övriga ytor och i det grundare ledningsschaktet grävdes inte ner till orörd mark varför det är rimligt att anta att det åtminstone ställvis kvarligger fast fornlämning i form av kulturlager, under aktuellt schaktdjup.

Referenser

- Feldt A-C. 1990. *S:t Larsparken och Storgatan, Linköping, Östergötland*. Arkeologisk förundersökning. Rapport. Östergötlands länsmuseum
- Feldt A-C. 2001. *Utanför S:t Lars kyrkogård*. Storgatan 32, Linköping, Östergötland. Arkeologisk förundersökning. Rapport 106:2001, Östergötlands länsmuseum.
- Feldt A-C. 2005. *Felbränd keramik och modern teknik – fjärrkyla genom det medeltida Linköpings östra delar*. Repslagaregatan-Ågatan-Nygatan-Snickaregatan. Från kv Blandaren 17 till kv Detektiven 25. RAÄ 153. Linköpings stad och kommun. Östergötland. Arkeologisk förundersökning. Rapport 2005:63. Östergötlands länsmuseum
- Feldt A-C. 2006. *Kulturlager sydöst om S:t Lars*. RAÄ 153. Linköpings stad och kommun. Östergötlands län. Arkeologisk förundersökning. Rapport 2006:17. Östergötlands länsmuseum
- Hök I. 1968. *Gatunamn i Linköping*. Linköping
- Karlsson E. 2007. Arkeologiska undersökningar i samband med ombyggnad av S:t Larsparken. Linköpings stad och kommun. Östergötlands län. Arbetsmaterial och rapportmanus. Östergötlands länsmuseum
- Zachrisson S. 2007. *Sankt Lars i Linköping – en tusenårig historia*. Östergötlands länsmuseum. Östergötland Fakta 6. Linköping

Tekniska uppgifter

Område	Repslagaregatan (sträckan Storgatan – Lilla torget)
Stad	Linköping
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnr	RAÄ 153
Ekonomiska kartans blad	085 57 (8F 5h Linköping)
Koordinater	X6476400, Y1489580
Koordinatsystem	RT90 2,5 gon V
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning och antikvarisk kontroll
Länsstyrelsens beslut	2009-11-20 (muntligt 2009-06-17)
Länsstyrelsens dnr	431-15725-09
Länsstyrelsens handläggare	Bertha Amaya/Carin Claréus
Länsmuseets dnr	376/09
Länsmuseets projektnr	531009
Uppdragsgivare	Linköpings kommun, Teknik och samhällsbyggnad
Kostnadsansvarig	Linköpings kommun, Teknik och samhällsbyggnad
Projektledare	Ann-Charlott Feldt
Personal	-
Fältarbetstid	2009-07-06 - 2009-09-15
Totalt undersöktes	Ca 2 700 m ²
Fynd	Nej
Foto	Digitala bilder
Analyser	Nej
Grafik	Ann-Charlott Feldt
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.

Ur allmänt kartmaterial
ISSN 1403-9273

© Lantmäteriverket MS2008/06551
Rapport 2009:82 © Östergötlands länsmuseum

Under sommaren 2009 genomförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning i samband med en ombyggnad av Repslagaregatan i Linköping på sträckan Storgatan-Lilla torget. Större delen av arbetet berörde endast sentida bärlager och fyllnadsmassor. I ett ledningsschakt längs med kvarteret Decimalen närmast Storgatan framkom kulturlager och en gles stenläggning. Längre åt söder påträffades ett stenskott stolphål som var grävt ner i den orörda leran. Inga föremål eller annat daterande material påträffades i vare sig kulturlager eller anläggningar.